

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**
Avdelning 2

DOM
2011-02-04
Meddelad i
Göteborg

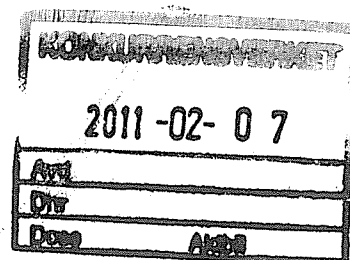
Mål nr
21375-10 E
Enhet 2:1

SÖKANDE

Golder Associates AB, 556326-2418
Lilla Bommen 6
411 04 Göteborg

MOTPART

Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Miljöskydds-enheten
403 40 Göteborg

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU

DOMSLUT

Förvaltningsrätten avslår ansökan.

Dok.Id 64260

Postadress
Box 53197
400 15 Göteborg

Besöksadress
Sten Sturegatan 14

Telefon
031 - 732 70 00
E-post: forvaltningsrattenigoteborg@dom.se

Telefax
031 - 711 78 59

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00-15:00

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har genomfört en upphandling (förenklat förfarande) av "Förstudie av förorenade områden vid Sulfiten, Bengtsfors" (dnr 577-18892-10). Inom anbudstiden hade fyra anbud inkommit. Anbudet från Golder Associates AB har förkastats eftersom skallkraven i anbudsförfrågan inte följts då fel utgåva av Bilaga 2 getts in.

Av tilldelningsbeslut meddelat den 20 december 2010 framgår att länsstyrelsen avser att teckna avtal med Kemakta Konsult AB.

YRKANDEN M.M.

Golder Associates AB (bolaget) begär överprövning och yrkar i första hand att upphandlingen inte får avslutas innan rättelse vidtagits på så sätt att bolagets anbud tas upp till prövning i enlighet med de ursprungliga förutsättningarna som angetts i förfrågningsunderlaget. I andra hand yrkar bolaget att upphandlingen görs om. Bolaget anför bland annat följande.

Bolagets anbud förkastades med motiveringen att fel bilaga getts in. Den felaktiga bilagan var en del av det förfrågningsunderlag som ligger till grund för anbudet. Länsstyrelsen har den 16 november 2010 gett ut en ny bilaga 2 där man ändrat och gjort tillägg till anbudet på ett sådant sätt som inte reflekteras i de övriga anbudshandlingarna. Länsstyrelsen lägger till ett avsnitt om ytvattenprovtagning utan att på annat sätt specificera vad som avses med punkten.

Den nya bilagan kom ut den 16 november 2010, dvs. sju arbetsdagar innan anbudstidens utgång. I förfrågningsunderlaget framgår att frågor får ställas senast sju dagar innan anbudstidens utgång och att svar ska erhållas fem

dagar innan anbudstidens utgång. Bolaget förutsätter att dessa dagar är arbetsdagar och att lördag och söndag inte utgör arbetsdagar.

Enligt bolaget har länsstyrelsen ändrat på förutsättningarna för anbudet utan att lämna skälig möjlighet att ställa kompletterande frågor eller kunna begära klargöranden från länsstyrelsen då tiden för detta enligt anbudsföreskrifterna gått ut. Med anledning av detta anser bolaget att den förändrade bilagan är ogiltig.

Bolagets möjligheter att erhålla avtalet vid en prövning enligt de ursprungliga förutsättningarna hade varit mycket goda, varför bolaget lider eller riskerar att lida skada.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län bestrider bifall till ansökan och anför bland annat följande.

Länsstyrelsen har inte tagit upp bolagets ansökan till prövning vid den slutliga anbudsutvärderingen på grund av att en felaktig utgåva av Bilaga 2 - Prisformulär – à-pris-budgetpris använts vid anbudsavlämnandet.

Det har inte varit möjligt att låta bolaget komplettera sitt anbud utan att då bryta mot gällande lag och rättspraxis och därmed också mot likabehandlingsprincipen, varför anbudet förkastats i samband med anbudsutvärderingen.

Förfrågningsunderlaget kompletterades/uppdaterades vid ett tillfälle den 16 november 2010, dels Rättelser, frågor – svar, dels en reviderad Bilaga 2. Anledningen till de förändringar som gjordes i den nya utgåvan av Bilaga 2 är inkomna frågor och svar och andra felaktigheter som upptäckts av handläggaren under anbudstiden. Ställda frågor som lett till förändringar är offentliggjorda i dokumentet ”Rättelser, frågor – svar – 2010-

11-16” och samtliga förändringar är tydligt angivna i den nya utgåvan av Bilaga 2.

Kostnadspost ”2p – Provtagning av ytvatten” lades till av den anledningen att analys ska ske avseende ett antal ämnen i ytvatten men att det inte hade presenterats något arbetsmoment för själva provtagningen under Delmoment 2 – Fältarbete/provtagning. En potentiell anbudsgivare ställde frågan om detta. I svaret angavs att länsstyrelsen missat att ta med denna kostnadspost och att en ny version av Bilaga 2 publiceras. Länsstyrelsen anser att det inte fanns något behov av att specificera kostnadsposten på annat sätt.

Vid tidsfrister i samband med offentlig upphandling är praxis att samtliga dagar räknas såväl arbetsdagar som helgdagar. Detta framgår i de tidsfrister som finns angivna i LOU avseende tidsfrister vid annonsering, avtalsspärr, överprövning av avtals giltighet och skadestånd.

Tidsfristerna för när sista dag för att ställa frågor samt när svar kommer att lämnas är angivna med enheten ”dagar” och inget annat. Skulle länsstyrelsens ha menat att beräkning av tiden skulle ha baserats på arbetsdagar så skulle detta ha behövt angetts klart och tydligt.

Publiceringen av kompletteringen/uppdateringen skedde den 16 november 2010, dvs. 9 dagar före sista anbudsdag och med god marginal innan de fem dagar som angetts i anbudsförfrågan. Bolaget har enligt logg från Opics annonseringstjänst tagit del av kompletteringen ca 40 minuter efter publiceringen. Vid telefonsamtal har bolagets upphandlingsansvarige bekräftat att bolaget tagit del av kompletteringen men att detta hade missats vid det slutliga anbudsarbetet.

Då bolaget bevisligen har tagit del av det publicerade underlaget är skadan bolaget lidit genom att inte ha gått vidare till anbudsutvärderingen självförvårdad. Interna kommunikationsproblem eller hård arbetsbelastning hos en anbudsgivare utgör inte skäl för bifall till ansökan.

Med hänsyn till vad som anförts ovan gör länsstyrelsen gällande att upphandlingen har genomförts i enlighet med LOU och att bolagets ansökan om överprövning ska avslås.

Bolaget har i yttrande anført att bolaget inte motsätter sig att frågan om likabehandlingsprincipen prövas.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Av 16 kap. 5 § LOU framgår att om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i LOU och detta medfört att leverantören lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet beaktas.

Enligt 15 kap. 9 § LOU ska anbudsgivare ges skälig tid att komma in med anbud.

Av 15 kap. 12 § LOU framgår att en upphandlande myndighet får begära att en anbudsansökan eller ett anbud förtydligas eller kompletteras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning.

Av Regeringsrättens avgörande (RÅ 2009 ref. 69) framgår att det i mål om ingripande enligt LOU som huvudprincip gäller att den part som gör gällande att en upphandling är felaktig på ett klart sätt ska ange på vilka omständigheter han grundar sin talan och att förvaltningsrätten bara bör pröva de grunder som sökanden tar upp.

Förvaltningsrättens bedömning

Länsstyrelsen har gjort kompletteringar i förfrågningsunderlagets bilaga 2 – *Prisformulär – å-priser-budgetpris* och gett ut en reviderad bilaga 2. Den reviderade bilagan publicerades via Opics annonseringstjänst den 16 november 2010. Kompletteringarna utgörs av ett mindre antal justeringar av mängdmått och tillägg av vissa analysprover. Anbud skulle vara länsstyrelsen tillhanda senast den 25 november 2010. Kompletterande frågor eller begäran om klagoranden angående förfrågningsunderlaget skulle ställas till länsstyrelsen senast sju dagar innan anbudstidens utgång.

Länsstyrelsen har uteslutit bolaget från upphandlingen med hänvisning till att bolaget gett in fel version av bilaga 2. Någon anbudsprövning av bolagets anbud har således inte skett.

Bolaget gör nu gällande att länsstyrelsen har ändrat på förutsättningarna för anbudet utan att lämna skälig möjlighet att ställa kompletterande frågor eller kunna begära klagoranden från länsstyrelsen då tiden för detta enligt anbudsföreskrifterna gått ut.

eller kunna begära klargöranden från länsstyrelsen då tiden för detta enligt anbudsföreskrifterna gått ut.

Enligt 15 kap. 9 § LOU ska anbudsgivare ges skälig tid att komma in med anbud. Tiden från att upphandlingen utannonseras till dess anbudstiden går ut får därmed inte vara för kort. Detta får också anses gälla när en upphandlande myndighet gör sådana tillägg eller ändringar som kräver ytterligare arbetsinsatser av anbudsgivaren för att färdigställa sitt anbud.

LOU saknar närmare regler i fråga om förfrågningsunderlagets utformning liksom bestämmelser om ändring, förtydligande och komplettering av det samma. En åtgärd som innebär att förfrågningsunderlaget ändras under pågående upphandling får därför bedömas enligt de allmänna principer som LOU bygger på och som kommer till uttryck i 1 kap. 9 § LOU. Vid den bedömningen får en samlad prövning göras av hur åtgärden påverkar upphandlingen.

Senaste dagen för att ställa frågor i anledning av förfrågningsunderlaget var sju dagar innan anbudstidens utgång den 25 november 2010, varvid lördag och söndag givetvis ska räknas med, eftersom de också är dagar. Senaste dagen för att ställa frågor eller begära klarlägganden angående förfrågningsunderlaget var sålunda den 18 november 2010. Den reviderade bilaga 2 publicerades den 16 november 2010, varför det ännu fanns tid för att ställa frågor i anledning av förfrågningsunderlaget.

Kompletteringarna är inte väsentliga och är av sådan karaktär att det tidsutrymme som funnits mellan tidpunkten för kompletteringens publicering och senaste dag för anbudsgivare att ställa kompletterande frågor eller begära klarlägganden får anses ha varit tillräckligt och sålunda skäligt i lagens mening.

någon del inte uttryckligen anges i förfrågningsunderlaget. Även om förfrågningsunderlaget inte är optimalt utformat bör det ändå godtas då de principer som bär upp LOU och unionsrätten får anses inte ha trätts förnär (jfr RÅ 2002 ref. 50). Vad bolaget anför i denna del medför inte någon annan bedömning.

Vad gäller frågan om likabehandlingsprincipen kan följande konstateras. Den upphandlande myndigheten har enligt 15 kap. 12 § LOU en möjlighet att begära in kompletteringar, dock inte någon skyldighet. Sådana kompletteringar får emellertid inte tillföra anbudet helt nya uppgifter, utan endast avse förtydliganden av redan lämnade uppgifter. Någon möjlighet att begära in de saknade prisuppgifterna har därmed inte funnits för länsstyrelsen eftersom ett sådant förfarande hade stått i strid med likabehandlingsprincipen.

Eftersom bolaget gett in fel version av bilaga 2 har länsstyrelsen rätteligen uteslutit bolaget från upphandlingen.

Sammanfattningsvis medför det som bolaget anför och har visat inte att länsstyrelsen har brutit mot någon bestämmelse i LOU eller mot unionsrätten. Grund för ingripande enligt 16 kap. 5 § LOU finns därför inte. Bolagets ansökan ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/ 1B LOU)

Urban Karlsson

Föredragande har varit Michaël Koch.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Göteborg. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut vartill förvaltningsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,
2. det beslut som överklagas med uppgift
3. om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
4. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
5. den ändring av förvaltningsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
6. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till förvaltningsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska Ni utan dröjsmål anmäla ändringen till kammarrätten.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

DV 3109/1B LOU